

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.457/2016/8.szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda(ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 5.P.20.660/2016/4. számú, 2016. szeptember 29. napján kelt ítélete ellen a felperes által 5., az alperes által 6. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit részben, és akként változtatja meg, hogy az elsőfokú ítéletben megjelölt kölcsönszerződés induló ügyleti kamatának éves értékét 17 %-ban határozza meg.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú eljárási költség összegét 78 000 (hetvennyolcezer) Ft-ra leszállítja.

A felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 129 909 (százhuszonkilencezer-kilencszázkilenc) Ft-ra, az alperes által fizetendőt 68 477 (hatvannyolcezer-négyszázhetvenhét) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 134 000 (százharmincnégyezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak fizessen meg 216 515 (kettőszáztizenhatezer-ötszáztizenöt) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Megállapítja, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2026321920 számú fizetési meghagyásával kiszabott 265 280 (kettőszázhatvanötezer-kettőszáznyolcvan) Ft fellebbezési eljárási illetékből - annak megfizetése esetén - az alperes jogosult visszaigényelni 169 280 (százhatvankilencezer-kettőszáznyolcvan) Ft-ot.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes magáncélú használatra megvásárolta a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Peugeot 206 típusú személygépjárművet bruttó 2 050 000 Ft vételárért. A vételárból 1 640 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(jogelőd neve)** Zrt-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. augusztus 27. napján megkötötte a **(kölcönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (2 943 744 Ft), a törlesztő részletek számát (96 alkalom), azaz a futamidőt, továbbá a teljes hiteldíjmutató mértékét (18,87 %). A kamat- és az árfolyamváltozás {kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás)} elszámolásának módjaként az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat jelölése)**. számú üzletszabályzata (továbbiakban: Üsz.), amely többek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazta:

I/7. pont: „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény."

I.15. pont: „Törlesztő részlet: Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó tőke-, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege."

I.17. pont: Mértékadó devizanem: Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra."

I.18. c.) pont: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)."

I.22. pont: „Árfolyam: A Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam."

I.23. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzüpi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

I.24. pont: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján. „

I.25. „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam)-I)."

IV.7. pont: „A Hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog un. „zárt opció" azaz a Hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. A Hitelező a kölcsönszerződésből származó jogait és kötelezettségeit bármikor, indokolás nélkül, azonos terjedelemben harmadik félre átruházhatja, jogi biztosítékként lekötheti -

amelynek során jogosult a Kölcsönnevő adatait továbbítani - ez azonban a Kölcsönbevevő jogait nem csorbíthatja."

IV.8. pont: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

V/5. pont: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása."

V/6. pont: A Kölcsönbevevő köteles a Hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - a Hitelezőnek megtéríteni.

VI/1. pont: „A kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - a Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg."

XI/1. pont: „Havi fix konstrukció esetén, a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás I. és a Kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pontja). A szerződés 7. pontja szerint az alperes abban az esetben gyakorolhatja a vételi jogát, ha a felperes a kölcsönszerződésben megjelölt bármely időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - részben vagy egészben nem tesz eleget a fizetési kötelezettségének, vagy a szerződés bármely okból felmondásra kerül.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerint elkészítette a kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást, abban az ügyleti kamatláb induló értékét évi 17 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálnak minősül.

A felperes keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes, másodlagosan részleges érvénytelenségére alapítottan kérte kötelezni az alperest 1 203 045 Ft - túlfizetése - megfizetésére, valamint - az opciós szerződés 4. és az Üsz. IV/7. pontja érvénytelenségére alapozva - a szerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására. A szerződés egésze érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban foglaltakra alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön- és a havi törlesztő részletek devizában meghatározott összegét, az ügyleti kamat éves százalékos értékét, az alperes által felszámítható költségeket és azokat a feltételeket, amelyek mellett az alperes a hiteldíjat egyoldalúan módosíthatja. Egyebekben hivatkozott arra, hogy a THM olyan jogszabály alapján került meghatározásra és kiszámításra, amely a jelen jogügyletre nem alkalmazható, emellett a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1 tv.) alapján semmisnek

nyilvánított költségelemeket is tartalmaz, és olyan ügyleti kamatot, amelyet a szerződésben nem tüntetett fel, ezért annak a szerződésben megjelölt induló százalékos mértéke nem lehet helyes.

Álláspontja szerint a másodlagos keresetében megjelölt általános szerződési feltételek, azaz az Üsz. I/25. a), b) , I/27. és V/5. pontja nem érthetőek, átláthatatlanok, homályosak, nem az árfolyamváltozásra, hanem a kamatváltozásra vonatkoznak. Állította, az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Véleménye szerint sem az egyedi szerződésből, sem az Üsz. rendelkezéseiből nem állapítható meg, hogy a deviza árfolyamának változásából fakadó összes teher viselésére korlátlanul ő köteles.

Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását a kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításával az Üsz. I.18.c. pontja szerinti LIBOR ügyleti kamat alkalmazásával kérte. Az általa helyesnek tartott elszámolás szerint az alperes jogos követelése a futamidő végéig 1 662 936 Ft lenne LIBOR kamattal, árfolyam-különbözet megfizetése nélkül, ehhez képest 2015. április 26. napjáig már megfizetett 2 865 981 Ft-ot, így a két összeg különbsége (a keresettel érvényesített 1 203 045 Ft), a részére visszajár.

A törzskönyv kiadására vonatkozó keresete indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul kiegyenlítette, másrészt, hogy az alperes opciós joga megszűnt, mivel érvénytelen az Üsz. e jog meghosszabbítására vonatkozó IV.7. pontja és az opciós szerződés 4. pontja.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt elismerte, hogy az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra, álláspontja szerint azonban ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos mértékét az érdemi védekezéséhez (10. sorszámú irat) csatolt számításainak megfelelően. Kifejtette, az összes törlesztő részlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbséget adja az összes induló kamatot, ebből pedig kiszámítható a kamat százalékos értéke, Ellenkérelmében annak mértékét 8,05 %-ban határozta meg, a mellékelt számításai szerint viszont 17 %-ban.

Egyebekben vitatta, hogy a szerződés akár egészben vagy bármely pontját tekintve érvénytelen lenne. Hangsúlyozta, deviza alapú szerződést kötött a felperessel, ami árfolyamkockázattal járt, arról az Üsz. V.5. pontja megfelelő tájékoztatást nyújt az egyedi szerződés és az Üsz. egyéb pontjaival együtt. Hangsúlyozta továbbá, hogy az árfolyamváltozásból és a referencia kamat változásából eredő fizetési kötelezettség, illetve kamatmódosulás nem minősül szerződésmódosításnak, a másodlagos kereset szerint támadott egyedi szerződési feltételek és Üsz. rendelkezések nem ütköznek jogszabályba és nem tisztességtelenek.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független, atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperes teljesítésétől függ. Hangsúlyozta, a felperesnek - a keresetben foglaltakkal ellentétben - még áll fenn tartozása vele szemben, ezért nem tarthat igényt alappal a gépjármű törzskönyvére az Üsz. IV/8. pontja figyelembevételével.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a perbeli kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat induló százalékos értékét évi 13,25 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására, és a felperest 114 444 Ft perköltség alperesnek történő megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és rendelkezett az államnak járó illeték megfizetéséről akként, hogy a felperest 108 200 Ft, míg az alperest 36 000 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint a per tárgyát képező szerződés deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés. Az elsőfokú bíróság a Kúria 6/2013. PJE határozatának indokolására utalva hangsúlyozta, a szerződés létrejöttét, érvényességét nem befolyásolja az a körülmény, hogy abban a

kölcsön és a törlesztő részletek svájci frankban kifejezett összege nem került rögzítésre. Megállapította, hogy a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra, ennek során az alperes helyesen alkalmazta a 41/1997. (II. 05.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet) előírásait. Megállapította, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott mértéke (az induló törlesztő részletek összege) meghaladja a kölcsön összegét, ami igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást, de annak éves %-os értéke szerződésben való feltüntetésének a hiánya a szerződés semmisségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bek. c) pontja értelmében. Érvelése szerint azonban az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, ezzel ugyanis a jogkövetkezmény levonására irányuló igény „ítélt dologgá” vált. Rámutatott továbbá, a felülvizsgált elszámolásban rögzített mértékű induló ügyleti kamatot (13,25 %) a felperes nem vitatta, így módon azt ráutaló magatartással elfogadta, ezáltal ennek a kamatmértéknek a meghatározásával az érvénytelenség oka kiküszöbölhető. Hangsúlyozta, nem bír jelentőséggel, hogy a felperes kérte-e a szerződés érvényessé nyilvánítását, illetve hogy a bíróság által alkalmazott jogkövetkezmény mennyiben felel meg egyik vagy másik fél érdekeinek, mert a bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza azzal, hogy olyan jogkövetkezményt nem alkalmazhat, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.

Alaptalannak ítélte a felperesnek azt a hivatkozását, miszerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen a szerződés. Megállapította, a kölcsönszerződés és az Üsz. megfelelő rendelkezéseinek (V/5., I/17., 22., 24. és 25. pontjai) együttes értelmezéséből az a következtetés vonható le, miszerint egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy ő viseli az árfolyamváltozásból eredő kockázatot korlátozás nélkül. Külön kiemelte az Üsz. fix deviza konstrukcióra vonatkozó XI. fejezetének rendelkezéseit, és utalt az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és a felperes által választott „fix deviza konstrukció” kitételére mint olyan rendelkezésekre, amelyek alapján megállapítható, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást kapott a felperes. Rámutatott, a felperes a keresetlevelében állította, hogy a szerződés aláírásakor azt közölték vele, nincs reális valószínűsége az árfolyamkockázatnak, ezen kívül az árfolyam alakulásáról, maximális mértékéről téves tájékoztatást kapott. Ennek igazolására kérte a személyes meghallgatását, azonban idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson, és nem mentette ki magát, amit az elsőfokú bíróság a terhére értékelt.

Az Üsz. másodlagos keresettel érintett feltételeit és az egyedi szerződés rendelkezéseit illetően megállapította, hogy azok ugyan az árfolyamváltozás fogalmát nem teljesen pontosan határozzák meg, de tartalmuk alapján egyértelmű, hogy nem kamatról, hanem árfolyamváltozásról és annak elszámolásáról rendelkeznek.

Kifejtette, a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós szerződéshez kapcsolódó járulékos biztosíték, s miután az alperes opciós joga megszűnt a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével, nem tarthatja alappal a birtokában a gépjármű törzskönyvét.

Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával 1 203 405 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Fellebbezési kérelme jogalapjaként változatlanul arra hivatkozott, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján, valamint a kockázatteltérési hiánya miatt érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a tőkeösszeggel és annak jegybanki alapkamatával tartozik, és az így elvégzett elszámolás eredményeként a követelése szerinti túlfizetés mutatkozik a javára.

Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság által megállapított mértékű induló ügyleti kamatot csak a jogorvoslati eljárás során részére megküldött részletes elszámolás tartalmazza, az ellen pedig nem volt helye jogorvoslatnak, azt nem lehetett vitatni a DH2 tv. szerinti elszámolás során, így a kamatot illetően a szerződés nem konvalidálódhatott, de azt kiszámítani sem lehet az Üsz. IV/4. pontja alapján. Utalt arra, nem állapítható meg az elsőfokú ítélet indokolásából, hogy a szerződés teljesen vagy részlegesen érvénytelen az induló ügyleti kamat százalékos meghatározásának hiánya miatt, mint ahogy az sem, hogy az módosításra került az ügyleti kamat mértékének pótlásával vagy a DH2 tv. alapján konvalidálódott. Véleménye szerint ellentmondásos az indokolás, mivel az elsőfokú bíróság ítélt dologra hivatkozik az ügyleti kamat induló mértéke tekintetében, mégis alkalmazza a jogkövetkezményt és a szerződést érvényessé nyilvánítja a rendelkező részben foglalt mértékű kamattal, emellett az sem állapítható meg, hogy honnan származik az ítélet rendelkezése szerinti százalékos mértékű kamat. Kiemelte, részleges érvénytelenségre vonatkozóan nem kért jogkövetkezményt, és e körben az alperes sem terjesztett elő viszontkeresetet. Kifejtette, mivel a szerződés érvénytelen a kamat feltüntetésének hiánya miatt, nem lehet érvényes annak a THM-re vonatkozó rendelkezése sem, hiszen abban az alperes számításba vette a szerződésben nem szereplő ügyleti kamatot, valamint a DH1 tv. szerint megsemmisített költséget (árfolyamrés), szerződéskezelési díjat és olyan egyéb költségeket, amelyek alapjául szolgáló általános szerződési feltételeket (Üsz. V.5., V.7.) a bíróság közérdekű perben hozott ítéletével semmisnek nyilvánított.

Állította továbbá, hogy érvénytelen az Üsz. V/5. pontja és az egyedi szerződés mértékadó devizanem: CHF rendelkezése a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, valamint az 1959-es Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján, mert nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, holott azt nem csak a 2008/48. EK irányelv írja elő, hanem a Kúria a 6/2013. PJE Polgári jogegységi határozatának 3. pontja és a 2/2014. PJE 1. pontja is.

Sérelmezte a fentiekén túl a perköltségre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést is, egyrészt mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a pertárgy értékét, másrészt mivel őt perköltség megfizetésére kötelezte annak ellenére, hogy az ügyleti kamat és a törzskönyv tekintetében alapos volt a keresete, és csak a szerződés V/5. pontjára vonatkozó keresetét találta alaptalannak az elsőfokú bíróság.

A másodfokú eljárás során fellebbezését illetve annak indokait kiegészítette az alábbiakkal:

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatta le a Kúria 2/2014. számú PJE 1. pontjában előírt - a szerződéskötés körülményeinek a feltárására vonatkozó - bizonyítási eljárást, és az első tárgyaláson döntött, így elzárta őt a keresetváltoztatás lehetőségétől.

Kiemelte, az alperes által a DH2 törvény alapján készített elszámolás adatait feltüntető táblázat a kamatra vonatkozó adatok mellett az árfolyam-különbözetre vonatkozó számszaki adatokat is tartalmazza, így ha a kamat tekintetében a szerződés a felülvizsgált elszámolás adatai alapján konvalidálódott, ugyanez a helyzet az árfolyam-különbözetre vonatkozó adatok esetében is, ami azt jelentené, hogy ezekben a kérdésekben már nincs helye bíróság előtti igényérvényesítésnek. Érvelése szerint azonban ezzel ellentétes álláspontot fogadott el a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezlete, amelyről kiadott Feljegyzésben foglaltak szerint a DH törvények rendelkezései alapján csak az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek semmisségét érintően történt meg a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések konvalidációja, az egyéb érvénytelenségi okok kiküszöbölésére nem került sor, így azokra alapítottnak továbbra is helye van perindításnak.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az induló ügyleti kamat százalékos mértékét 17 %-ban kérte meghatározni, hangsúlyozva, hogy ezt a kamatmértéket jelölte meg az ellenkérelmében, és ezt tartalmazta a felülvizsgált elszámolás is. Kérte továbbá a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását, fenntartva e tekintetben az elsőfokú eljárásban kifejtett indokait. Kiemelte továbbá, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése

esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől. Érvelése szerint a Kúria hasonló ügyben hozott Pfv.V.21.971/2015/6. számú döntése okszerűtlen következtetésen alapul, így az nem tekinthető irányadónak.

A fellebbezési ellenkérelme - egyebekben - az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezésének a helybenhagyását kérte. Egyebekben vitatta az alperes fellebbezésében megjelölt ügyleti kamat mértékét, hangsúlyozta, ilyen kamatmértékkel a szerződést meg sem kötötte volna.

A felperes és az alperes fellebbezése túlnyomórészt alaptalan.

Az ítélet tábla elsőként azt hangsúlyozza, téves a felperesnek az a fellebbezési érvelése, miszerint az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy az első tárgyaláson ítéletet hozott. Megállapítható ugyanis az iratokból, hogy a felperes a 2016. szeptember 14-i tárgyalásra szóló idéző végzéssel együtt kézhez vette az alperes érdemi védekezését 2016. június 7. napján, ezért a tárgyalásig megfelelő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a keresetét esetleg megváltoztassa az érdemi védekezésben foglaltak függvényében, továbbá hogy arra érdemi észrevételeket tegyen akár írásban, akár a tárgyaláson szóban. Az első tárgyaláson azonban sem a felperes, sem a jogi képviselője nem jelent meg, és előzetesen nem mentette ki magát, ezért az, hogy az alperes érdemi ellenkérelmére a fentiek szerinti módon szóban sem tudott előterjesztést tenni, egyértelműen az ő terhére esik.

Az elsőfokú bíróság a felperest személyes megjelenésre kötelezéssel idézte az első tárgyalásra. A felperes az idéző végzést 2016. június 3. napján átvette, ennek ellenére a tárgyaláson nem jelent meg, ezért alaptalanul hivatkozik arra, hogy személyes meghallgatásának a mellőzésével jogszabálysértő módon hozott ítéletet az elsőfokú bíróság az első tárgyaláson. A bíróság ugyanis idézheti, de nem kötelezheti - szankció alkalmazásával nem kényszerítheti - személyes megjelenésre a felet, s távolmaradását sem szankcionálhatja, kivéve az olyan pereket, amelyek esetében - az ügy tárgyánál fogva - kötelező a fél jelenléte. Ez utóbbi nem vonatkozik a jelen perre, ezért az abból adódó hátrányt, hogy a tárgyalásról való távolmaradása miatt nem került sor személyes meghallgatására, a felperesnek kell viselnie.

A per érdemét illetően az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Helytálló az az álláspontja is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a kölcsönszerződés érvénytelensége, amely érvénytelenségi ok kiküszöbölhető az induló ügyleti kamat meghatározásával. Egyetért a törzskönyv kiadásával kapcsolatos döntésével és annak indokaival is. Az ügyleti kamat mértéke tekintetében, valamint a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel a következőket emeli ki:

A THM helytelen meghatározása:

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a fent kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, tartalmaz-e árfolyamrést, és tisztességtelen szerződési feltételen alapuló díjakat,

költségeket. Az a felperesi hivatkozás ugyanis, hogy a THM nem valós, annak kifejezésre juttatása, hogy a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja. Ez azonban nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem akaratlan hiba miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés), a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy esetleg a DH törvény szerint tisztességtelennek minősülő árfolyamrész is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrészrel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az emiatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya:

Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem tekinthetők tisztességtelennek, a szerződés rendelkezései alapján ugyanis az elvárható körülményekkel eljáró átlagos fogyasztó, s így a felperes számára is felismerhető lehetett, hogy a perbeni kölcsönügylet árfolyamkockázattal jár, az kizárólag a felperest terheli, és annak nincs felső határa. Az ítélőtábla e tekintetben visszautal az elsőfokú ítéletben kifejtettekre, kiegészítve azt az alábbiakkal.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött deviza hitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázattaljáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázattaljáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottnak nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következőket bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázattaljáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázattaljáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.5. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései alapján - az elsőfokú bíróság által részletesen kifejtettek szerint - egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és hogy az árfolyam kedvezőtlen változásának kockázata őt terheli.

Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix deviza konstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában.

A felperes állította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan téves tájékoztatást kapott az alperestől. Ennek az állításának az igazolására saját személyes meghallgatását indítványozta, azonban a bíróság szabályszerű idézésére nem jelent meg a tárgyaláson, előzetesen nem mentette ki magát, egyéb bizonyítási indítványa pedig nem volt e körben, így a peradatok alapján nem igazolódott az az állítása, miszerint a szerződéskötéskor szóban elhangzottak alapján alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat nem, vagy csak korlátozott mértékben terheli őt.

Alapítvánnyal hivatkozott a felperes arra is, hogy következetes eljárás esetén az elsőfokú bíróságnak az árfolyam-különbözet tekintetében is meg kellett volna állapítania a szerződés konvalidálódását az ügyleti kamat induló százalékos mértéke megállapításához hasonlóan. Az árfolyam-különbözet összegét ugyanis - a felperes állításától eltérően - a törvényi elszámolás nem tartalmazza, nem szerepelnek erre vonatkozó adatok sem a részletes, sem pedig a néhány oldal terjedelmű elszámolásban. Épp ellenkezőleg, a keresetlevélhez csatolt nem részletes elszámolás 3. oldala a „törlesztési táblázat elszámolás” alatt kifejezetten arra utal, hogy a törlesztő részletek nem tartalmazzák az árfolyam-különbözetet. A felperes egyébként nem kifogásolta az árfolyam-különbözet összegét, hanem azt vitatta, hogy annak viselése őt terheli korlátlan mértékben. Ebben a kérdésben pedig a törvényi elszámolás során a felek között nem született megállapodás, és ezt a kérdést a DH törvények sem rendezték, így az ezzel kapcsolatos jogvita továbbra is bírósági útra tartozik.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya:

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves %-os értéke. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb jogkövetkezménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. Mérlegelésének, a jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI.29.) PK vélemény 7. pont). A választás során valamennyi körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben.

Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a fentebb indokoltak szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010 PK vélemény 5. pontja és a 6/2013 Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nem volt akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt volt megállapítható. Ez a hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelmet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettségét pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamat megjelölését maga a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való feltüntetését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Abban egyetért a felperessel, hogy a szerződés adatai és rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a szerződéskötéskor milyen induló ügyleti kamatlábban állapodtak meg, az Üsz. IV.4. pontjában szereplő kétismeretlenes egyenlet alapján ugyanis annak kiszámításához egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudása nem elegendő. Utal ugyanakkor arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Emellett az ítéletábra - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveit azonban kiegészíti és pontosítja az alábbiak szerint.

A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük a részletes elszámolásban megjelölt induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Az előbb részletezettékből kiindulva abban helyes az elsőfokú bíróság megállapítása, hogy az induló ügyleti kamatláb hiánya miatti érvénytelenség oka elhárult, a szerződés konvalidálódott. Azt viszont tévesen állapította meg, hogy a felülvizsgált elszámolással az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló igény ítélt dologgá vált, hiszen ebben a kérdésben a jelen pert megelőzően bírósági döntés nem született.

Arra helytállóan utalt a felperes a másodfokú eljárás során, hogy - amint az a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezletéről kiadott Feljegyzésében is rögzítésre került - a DH1 és a DH2 törvények a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták. Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyamkülönbség viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság - az ítélet tábla fentebb kifejtett álláspontjával egyezően - akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 törvény rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - a fent részletezettek szerint - nem a DH1 vagy a DH2 törvény rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is. A jelen jogvita elbírálására irányadó 1959-es Ptk. ugyanis - szemben a 2013. évi V. törvény 6:111. §-ában foglaltakkal - nem ismeri az „érvényessé válás” jogintézményét. Az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződéseknel az érvénytelenség jogkövetkezményeként a törvény 237. § (1) és (2) bekezdése értelmében a bíróság három lehetőség közül választhat: elrendeli az eredeti állapot helyreállítását, a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, vagy - ha az érvénytelenség oka megszüntethető - érvényessé nyilvánítja. A bírói gyakorlat a 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit - vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el - az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010 PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségletenné, hogy a bíróság jogalakító döntése rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről. A fentiekből következően bár jelen ügyben a felek - a fentiekben levezetett módon - orvosolták a szerződés hibáját, ez - jogszabályi háttér hiányában - nem zárta el a felperestől annak a lehetőségét, hogy ennek kimondását keresettel érvényesítse.

Tény, hogy jelen esetben a részletes elszámolásban az induló ügyleti kamat százalékos mértéke (az elsőfokú bíróság által megállapított 13,25 %-os mértéktől eltérően) 17 % volt. Az is valós, hogy az alperes ugyan kidolgozta az érdemi ellenkérelme mellékleteként csatolt részletes elszámolásban ezt a mértéket, levezette, hogy az milyen módon számítható ki a szerződés adataiból, azonban az érdemi ellenkérelmében - ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette ítélete tényállásában - a kamat mértékét 8,05 %-ban jelölte meg. Ebből adódóan nem helytálló az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet iratellenességére történt hivatkozás.

Miután a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, és annak során az alperes az éves induló ügyleti kamatlábat 17 %-ban határozta meg, tekintve

továbbá, hogy a felperes ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság.

Itt utal az ítélet tábla arra, téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamat- mértéket nem vitathatta, mert nem kapott részletes elszámolást. Tény ezzel szemben, hogy a panasz eljárás keretében kérhette a részletes elszámolás részére történő megküldését. Jelen esetben a nem részletes elszámoló levél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet „részletes törvényi elszámolást” igényelni, illetve azt letölteni a megadott honlapról, megelőző regisztrációt követően. Ily módon a tényekkel ellentétes a felperes megállapítása, miszerint a részletes elszámolás nem része a törvény által előírt elszámolásnak.

Ezen kívül az ítélet tábla utal arra, a DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által részére megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében.

A kifejtettek alapján nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatmérték meghatározásával az elsőfokú bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést. Miután azonban az elsőfokú bíróság - a fentebb már hivatkozottak szerint - nem a törvényi elszámolásban meghatározott induló ügyleti kamat meghatározásával tette ezt, az ítélet tábla e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

Téves a felperes fellebbezésének az a hivatkozása is, miszerint az érvénytelenséget (részleges érvénytelenséget) az ítélet rendelkezései között kell kimondani, az állandó bírói gyakorlat szerint ugyanis ezt elegendő az ítélet jogi indokolásában kifejteni, és kizárólag a levont jogkövetkezményekről kell az ítéletben rendelkezni. Az pedig az ítélet indokolásából - ellentétben a felperes fellebbezési hivatkozásával - megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapítottnak semmisnek tekintette a szerződést az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke hiánya miatt és az érvénytelenség jogkövetkezményeit alkalmazva a szerződést érvényessé nyilvánította.

Miután - a fentiek szerint - a szerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított, s ebből adódóan már jogalapját tekintve megalapozatlan marasztalási igényét.

Törzskönyv kiadása

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az opciós joga biztosítékként illette meg az opció tárgyát képező gépjármű törzskönyve birtokban tartásának joga, s miután az opciós jog - annak gyakorlása nélkül - megszűnt a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével, az alperesnek nincs olyan jogcíme, amely alapján jogszerűen visszatárhathatná a törzskönyvet. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének e körben kifejtett indokaival maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja.

Az alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat:

Kétségtelen, hogy a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletében foglalt döntés a jelen ügyben eljáró bíróságot nem köti, az ítéletábla azonban mindenben osztja az ott kifejtetteket, nevezetesen hogy az Üsz. törzskönyvet érintő kikötései, így IV.8., VI.1. pontja és az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszerítése érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Tény, hogy az alperes opciós joga - figyelemmel az Üsz. IV.7. pontjában és az opciós szerződés 4. pontjában foglaltak együttes értelmezésére - 2013. augusztus 27. napján megszűnt. Arra nincs peradat, hogy ezt megelőzően az alperes gyakorolta az opciós jogát, ezért - a fentiekre figyelemmel - nem tarthat alappal igényt a törzskönyvre, azt kiadni köteles a felperes részére, függetlenül attól, hogy a felperesnek áll-e még fenn tartozása vele szemben. Különösebb jelentősége nincs annak, hogy a felek az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éven belüli teljesítés esetére szabályozták a hitelezőnek azt a kötelezettségét, hogy a törzskönyvet ki kell adnia, hiszen ez a kötelezettség ilyen szabályozás hiányában is terhelte volna az alperest. A felek azonban az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - jogszabályi tiltás hiányában - gyakorlatilag bármiben megállapodhattak, így abban is, hogy külön szabályozzák az említett esetet. Ez azonban nem alkalmas az alperes fellebbezésében kifejtett jogi álláspont alátámasztására.

Perköltség

Az ítéletábla az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása 2017. január 6. napján 1 503 404 Ft volt, ezért az ítéletábla az elsőfokú perértéket 3 306 449 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott tartozás 1 503 404 Ft, a felperes marasztalásra irányuló keresete 1 203 045 Ft, a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset perértéke 600 000 Ft).

Téves a felperesnek az a fellebbezési álláspontja, miszerint nagyobbbrészt pernyertes lett. A szerződés érvénytelenségét ugyanis számos okra hivatkozással kérte megállapítani, amely okok közül kizárólag egy, a kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya bizonyult alaposnak. Pernyertessége kizárólag ebben a kérdésben, és a törzskönyv kiadására irányuló kereset tekintetében állapítható meg, míg az egyéb érvénytelenségi okokat és az érvénytelenség jogkövetkezményét illetően pervesztes lett.

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve, és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20-80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában a felperes lett pernyertes, az ítéletábla - a felperes erre irányuló fellebbezése folytán - leszállította az általa az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét. A fellebbezés és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül felemelte viszont a felperes és az alperes által fizetendő

elsőfokú eljárási illeték összegét a pertárgyérték fentiek szerinti eltérő meghatározására figyelemmel.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett, a megfellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéletábra a másodfokú perértéket a felperes fellebbezése alapján 2 706 449 Ft-ban (1 503 404 Ft a felperes fennálló tartozása és 1 203 045 Ft a felperes marasztalási igénye), az alperes fellebbezésével összefüggésben 1 200 000 Ft-ban (600 000 Ft az induló ügyleti kamat mértékét és 600 000 Ft a törzskönyv kiadását érintően) határozta meg.

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pervesztessége-pernyertessége arányát figyelembe véve - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíjnak megfelelően - nagyobb pervesztességére tekintettel a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére - kis kerekítéssel - a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése alapján felmerült és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a per főtárgya tekintetében sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

A részben eredménytelenül fellebbező alperes a fellebbezésére az illetéket leróta, annak helyes összege 96 000 Ft a fentebb meghatározott pertárgyértékből kiindulva, ugyanakkor az által illetékkiszabásra bemutatott fellebbezés alapján az illetékügyi hatóság - az ítéletábrának megküldött fizetési meghagyásból megállapíthatóan - 216 515 Ft illeték megfizetésére kötelezte, ezért az ítéletábra megállapította, hogy az alperes - ha megfizette az illetéket - jogosult visszaigényelni 169 280 Ft-ot az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján.

S z e g e d , 2017. március 22.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Tóth Gabriella sk.
előadó bíró

. Lengyel Nóra sk.
ábrabíró